

הכתיב והכתב בעברית החדשה הבעיות

עם התחדשות הלשון העברית בדיבור פה, בשלהי המאה התשע-עשרה, שלוש בעיות עקרויות צפו ועלו, אשר בלעדי פתרוןן אי אפשר היה להגיע לדיבור עברי אחיד:

1. איזה דקדוק יונח ביסוד השפה המתחדשת?
הדקדוק המופיע בתנ"ך או בספרות חז"ל (המשנה והתלמוד)?
 2. איזה מבטא יש לאמץ מבין כל המבטאים שרווחו אז בעברית?
מבטא אשכנזי, פולני, ליטאי, תימני, ספרדי וכו'?
 3. איזו שיטת כתיב מוסמכת תתאים לכתיבת הלשון העברית החדשה?
כתיב מנוקד, בלתי מנוקד, חסר או מלא?
- את התשובות לשאלות האלה היה צריך לתת מייד כדי לרכז את דוברי העברית סביב שפה משותפת ואחידה לכולם.
- בשתי השאלות הראשונות הייתה תמימות דעים מלאה, מוסכמת ומקובלת על רוב מחיי השפה.

הדקדוק העברי

ועד הלשון שהוקם ב-1890, התבטל והוקם מחדש ב-1904, קבע, בין היתר, שהדקדוק של העברית החדשה יהיה בעיקרו עפ"י התנ"ך. מן הספרות המדרשית והתלמודית יש לקבל רק את "המלים והמבטאים, וכן צורות דקדוקיות חדשות שיש בהם תוספת על מה שיש לנו כבר בתנ"ך". (1) (ההדגשה - שלי)

ואכן, העברית המקראית תרמה את התשתית של העברית המדוברת, לא רק באוצר המלים הבסיסי, אלא גם, ובעיקר, בשם, בפועל, ובנטיית הגזרות.

גזרת ע"ו בבניינים הכבדים היא עפ"י"ר כמו במקרא. כמו כן נטיית הפועל: תָּ, תָּ, תָּ... הקניין: שלי, שלך, וכו', המקור הנטוי: לָלַכְתָּ (ולא לִילַךְ), צורן הנקבה: הָ, הָ... ת, הזוגי: יים, צורן הריבוי: יים, ות (ולא ין כמו בלשון חז"ל).

מלים רבות שנוספו בעברית החדשה נוצרו עפ"י שורשים מקראיים, או שהן מלים מקראיות שעליהן נוספו משמעים חדשים.

כמובן, שאין לבטל את תרומתה של לשון המשנה לדקדוק החדש כמו, למשל, מערכת הזמנים של הפועל, צורות הנתפעל וההתפעל, הצורן המשעבד "ש", מלים וצורות דקדוקיות אחרות.

(1) ראה זכרונות ועד הלשון (מעתה ואילך חז"ל) א-ג, תרע"ב - תרע"ג, עמ' 37.